

12 Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen eriytetty tilinpäätös ja muut eriytetyt laskelmat

12.1 Toimintakertomus

Vesilahden vesi- ja viemärlaitos on luonteeltaan kirjanpidollinen taseyksikkö, joka on eriytetty kunnan kirjanpidossa. Taseyksikkö noudattaa tasejatkuvuutta ja se esitetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä.

Vesi- ja viemärlaitoksen tavoitteena on turvata kuntalaisille hyvä ja laadukas juomavesi sekä varmistaa ympäristön puhtaus pumppaamoiden toiminnalla ja toimittamalla jätevesi asianmukaiseen käsittelyyn Lempäälään.

Talous

Lempäälän Vesi Oy:n ja Vesilahden kunnan välisen operointisopimuksen mukaisesti Lempäälän Vesi saa Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen liittyjien perus- ja käyttömaksut sekä vastaa verkostosta aiheutuvista ylläpitokustannuksista. Vesilahden vesi- ja viemärlaitos saa verkostosta sopimuksen mukaisesti vuokraa sekä uusien liittyjien liittymismaksut.

Vuonna 2024 Lempäälän Vesi Oy maksoi verkostosta operointisopimuksen mukaisesti 155 000 euron vuosivuokraa. Liittymismaksuja kertyi yhteensä 135 985 euroa, mikä tarkoittaa 24 talousveteen liittyjää ja 24 jäteveteen liittyjää.

Vesi- ja viemärlaitoksen käyttötalouden toimintakulut vuodelta 2024 olivat 25 531 euroa. Kulut muodostuivat pääosin henkilöstökustannuksista, pienistä suunnittelukohteista sekä vesi- ja viemärlaitokselle laaditusta talousmallinnuksesta. Vesi- ja viemärlaitoksen tilikauden tulos vuodelta 2024 on 51 352 euroa ylijäämäinen.

12.1.1 Hallinto ja organisaatio

Vesilahden vesi- ja viemärlaitos on kunnan omistama vesi- ja viemärlaitos. Vesi- ja viemärlaitoksen asiat päätetään Vesilahden kunnan päätöksentekotoimielimissä ja se on osa teknisten palveluiden yksikköä. Toimintaa ohjaa myös vuoden 2018 lopussa kirjoitettu sopimus

Vesilahden kunnan vesihuollon operoinnista, minkä mukaisesti toiminnan vastuu on Lempäälän Vesi Oy:llä. Vesilahden vastuulle jää uusien verkostojen rakentaminen ja verkoston saneerausinvestoinnit. Operointisopimuksen valvontaa ja toteutumista seurataan erikseen nimetyssä sopimusryhmässä, jossa on edustajia kummaltakin osapuolelta.

Henkilöstö

Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksella ei ole vakituista henkilöstöä. Lempäälän Vesi Oy hoitaa omalla henkilöstöllään verkoston operointiin liittyvät työt. Vesilahden verkostojen suunnittelu hoidetaan ostopalveluina ja verkoston rakennuttamisen tehtäviä hoitaa kunnan tekniset palvelut. Vesilahden kunnan omaa henkilöstöä on vuoden 2024 aikana käytetty mm. hankkeiden rakennuttamis- ja valvontatehtävissä.

12.1.2 Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2024 aikana Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen investointeihin käytettiin yhteensä 656 531 euroa. Metsämantereen kunnallistekniikan rakentaminen jatkui, ja lisäksi toteutettiin laajasti verkoston sekä jätevesipumppaamoiden saneerausinvestointeja. Toimintavarmuutta ja energiatehokkuutta parannettiin muun muassa muuttamalla Kaakilan jätevesipumppaamo matalaenergiapumppaamoksi sekä asentamalla kolme mittakaivoa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueelle.

Vuoden 2024 aikana laadittiin vesi- ja viemärlaitoksen talousmallinnus yhteistyössä Lempäälän Veden kanssa. Talousmallinnuksen pohjalta operointisopimuksen liitteeksi laadittiin erillinen hinnoitteluliite, jossa määritellään tulevien vuosien käyttö- ja perusmaksujen korotukset sekä verkoston vuosittainen vuokra.

Laskutetun talousveden ja jäteveden määrä kasvoi noin 3 % edellisvuoteen verrattuna.

		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Vesilaitos	Laskutettu talousvesimäärä	113 723	115 069	116 791	117 378	111 822	111 552	115 040
Vesilaitos	Laskutettu jätevesimäärä	106 678	108 032	109 976	112 080	106 894	105 576	108 936

12.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vesi- ja viemärlaitoksen talouden seuranta ja ennakointi ovat jatkossakin keskeisiä. Vuoden 2024 aikana laadittu talousmallinnus huomioi tulevat investointitarpeet, liittymismaksukertymän sekä verkostovuokrat. Suuret investointimäärät lisäävät laitoksen poistoja tulevina vuosina, minkä myötä verkostovuokran ja uusien liittyjien määrän tasainen

kasvu on tärkeää. Vuonna 2024 solmitussa operointisopimuksen liitteessä määriteltiin hinnankorotukset ja verkostovuokrat vuosille 2025–2028. Vuodesta 2029 eteenpäin hinnankorotuksista ja verkostovuokrista sovitaan erikseen.

Vesihuollon toimintaympäristöön vaikuttavat useat tekijät, kuten sään ääri-ilmiöt ja digitalisaation kehittyminen. Verkostojen ylläpito, saneerausten oikea-aikaisuus ja energiatehokkuuden parantaminen ovat keskeisiä tulevaisuuden painopisteitä. Erityisesti laskuttamattoman jäteveden osuus ja vuotovesien hallinta edellyttävät jatkuvaa seurantaa ja suunnitelmallisia saneerauksia, jotta viemäriverkoston kapasiteetti voidaan turvata.

Vesi- ja viemärilaitoksen huoltovarmuuden ja verkoston riittävyyden arviointia on jatkettu mallinnusten avulla. Mallinnuksessa on tunnistettu haasteellisia alueita vesihuollon näkökulmasta, mikä voi vaikuttaa kaavoituksen kehitykseen ja edellyttää lisäinvestointeja. Verkoston kapasiteetin parantamista on tärkeää viedä eteenpäin yhteistyössä kaavoituksen kanssa, jotta kasvava vesihuoltotarve voidaan turvata.

Tulevaisuudessa Vesilahden jätevedet käsitellään Tampereen seudun keskuspuhdistamolla Sulkavuorella. Keskitetty puhdistusratkaisu parantaa jätevedenkäsittelyn tehokkuutta ja ympäristöystävällisyyttä, mutta tuo mukanaan myös uusia operatiivisia ja taloudellisia vaikutuksia, jotka tulee huomioida laitoksen taloussuunnittelussa ja investointiohjelmassa.

12.1.4 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesi- ja viemärilaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Vesi- ja viemärilaitoksen talouteen liittyy epävarmuuksia, kuten liittymismaksutulojen vaihtelut, jotka ovat riippuvaisia rakentamisen suhdanteista. Budjetoinnissa tämä epävarmuus on huomioitu maltillisella tulosarviolla.

Merkittävimpiä riskejä ovat verkostohäiriöt, jotka voivat aiheuttaa terveydellisiä ja ympäristöllisiä haittoja sekä taloudellisia seuraamuksia. Verkostojen häiriöriskien hallinta edellyttää jatkuvaa kunnossapitoa, saneerauksia ja hyvää omaisuuden hallintaa. Lisäksi reaaliaikaisen verkostovalvonnan kehittäminen yhteistyössä Lempäälän Veden kanssa parantaa toimintavarmuutta ja mahdollistaa häiriöiden nopeamman havaitsemisen.

Vesihuollon turvallisuuteen ja häiriötilanteisiin varautuminen on noussut entistä keskeisempään rooliin. Säännöllisesti päivitettävä varautumissuunnitelma ja riskienhallintasuunnitelma ovat keskeisiä työkaluja erilaisten uhkien hallinnassa.

Vesilahden vesi- ja viemärilaitos on riippuvainen ulkopuolisista vesilähteistä, sillä sillä ei ole omaa vedenottamoita tai varavesisäiliötä. Vesihuoltopalvelut perustuvat Lempäälän Veden ja HS-veden toimittamaan talousveteen. Vesivarantojen turvaamiseksi laitos on mukana Eteläisen Pirkanmaan vesihuollon toimintavarmuuden ja varavesiyhteyksien kehittämistyössä, jossa

tarkastellaan alueen vesihuoltolaitosten yhteistyömahdollisuuksia ja toimintavarmuuden parantamista.

12.1.5 Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä keskeisistä johtopäätöksistä

Selonteko sisäisen valvonnan, riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä on kunnan varsinaisen tilinpäätöksen yhteydessä.

12.1.6 Ympäristötekijät

Vesi- ja viemärilaitos seuraa ja kehittää toimintaansa ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Talousvesinäytteitä otetaan säännöllisesti, ja vuonna 2024 kaikki näytteet täyttivät talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja laatutavoitteet.

Jätevesipumppaamoiden toimintaa valvottiin jatkuvasti, ja automaatiota on kehitetty ylivuotoriskien vähentämiseksi. Energiatehokkuutta parannettiin muun muassa Kaakilan jätevesipumppaamon muuttamisella matalaenergiapumppaamoksi.

Tulevaisuudessa vesihuollon kestävyyttä ja ympäristövaikutuksia voidaan edelleen vähentää panostamalla energiatehokkaisiin ratkaisuihin, verkostojen saneerauksiin ja vuotovesien hallintaan.

12.2 Talousarvion toteutuminen

12.2.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

	TP 2023	TA 2024	TA muutos	TA+MTA	TP 2024	Jäljellä	Tot %
Toimintatuotot							
Myyntituotot	57 291,45	70 000	0	70 000	135 985	-65 985	194 %
Muut toimintatuotot	105 000,00	155 000	0	155 000	155 000	0	100 %
Toimintatuotot yht.	162 291,45	225 000	0	225 000	290 985	-65 985	129 %
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-5 456,66	-4 248	0	-4 248	5 006	758	118 %
Palkat ja palkkiot	-4 575,95	-3 561	0	-3 561	4 246	685	119 %
Henkilösivukulut	-880,71	-687	0	-687	760	73	111 %
Eläkekulut	-728,16	-609	0	-609	665	56	109 %
Muut henkilösivukulut	-152,22	-78	0	-78	96	17	122 %
Palvelujen ostot	-19 089,18	-11 010	0	-11 010	15 426	4 416	140 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 944,07	0	0	0	5 099	5 099	0%
Muut toimintakulut	-102,34	0	0	0	0	0	0%
Toimintakulut yht.	-26 592,25	-15 258	0	-15 258	25 531	10 273	167 %
Toimintakate	135 699,20	209 742	0	209 742	265 454	-55 713	127 %
Vuosikate	135 699,20	209 742	0	209 742	265 454	-55 713	127 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-187 902,09	-259 696	0	-259 696	-214 103	-45 593	82 %
Tilikauden tulos	-52 202,89	-49 954	0	-49 954	51 352	-101 306	-103 %

Vastuhenkilö: Tekninen palvelupäällikkö

Vastualueen toiminta:

Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen operoinnista on sovittu yhdessä Lempäälän Vesi Oy:n kanssa. Vesilahden kunnanvaltuusto on hyväksynyt 26.3.2018 vesihuoltolaitosta koskevan

operointisopimuksen sopeutumiskauden ajaksi ja 14.12.2020 vahvistanut sopimuksen jatkumisen. Operointisopimus on astunut voimaan 1.1.2019 ja on voimassa 20 vuotta.

Operointisopimuksen mukaan vesi- ja viemärihuoltolaitoksen toiminnasta vastaa Lempäälän Vesi Oy. Lempäälän Vesi vastaa Vesilahden vesihuoltolaitoksen vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueella laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden saatavuudesta ja huolehtii viemäriverisien poisjohtamisesta ja asianmukaisesta käsittelystä kustannuksineen. Vesilahti vastaa uusien kaava-alueiden vesihuoltolinjojen suunnittelusta ja rakennuttamisesta. Lisäksi Vesilahti vastaa verkoston ja kiinteän omaisuuden kunnosta saneeraussuunnitelman mukaisesti.

Toimintaympäristö vuonna 2024:

Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen operointi on Lempäälän Vesi Oy:n vastuulla, ja sen toiminnan päätavoitteet määräytyvät lainsäädännön mukaan. Lain mukaan vesihuollon tulee taata riittävä, terveydellisesti ja ympäristön kannalta moitteetonta talousvettä kohtuullisin kustannuksin sekä asianmukainen jätevesien käsittely ja viemärointi. Vesihuoltolaitosten toiminnan taustalla on jatkuvasti muuttuva toimintaympäristö, jossa sähkö-, materiaalien ja kemikaalien hintojen nousu on tuonut paineita vesihuoltomaksujen korottamiseen. Tämä vaikuttaa myös Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen taloudelliseen toimintaan ja kustannusrakenteeseen.

Operointisopimuksessa on sovittu, että Vesilahden vesihuoltolaitoksen perus- ja käyttömaksut määräytyvät yhteisesti sovittavalla kertoimella Lempäälän vastaavista maksuista. Vuoden 2024 aikana laadittiin talousmallinnuksen pohjalta sopimuksen hinnoitteluliite, jossa määriteltiin taksojen korotukset ja verkostovuokrat vuosille 2025–2028. Vuoden 2029 alusta ja sen jälkeen sovitaan erikseen vuokrista ja hintakertoimista, jolloin arvioidaan myös tulevaisuuden taloudellisia tarpeita ja investointikustannuksia. Tällä toimenpiteellä pyritään varmistamaan tasapuolinen hinnoittelu ja talouden tasapaino, ottaen huomioon Vesilahden oman verkoston ylläpidon ja kehittämistarpeet.

Informatiiviset tunnusluvut, vesihuoltolaitos:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Putkistomäärät (m)	77,9	79,0	80,1
Putkirikot (kpl)	2	0	0
Saneerattu putkisto (m)	0	50	0
Hukkavesi %	9,2	6	13,3
Liittyneiden kiinteistöjen määrä	1 086	1 100	1103

Informatiiviset tunnusluvut, viemärilaitos:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Putkistomäärät (m)	81,8	88,0	83,4
Putkirikot (kpl)	1	0	0
Saneerattu putkisto (m)	30	50	0
Hukkavesi %	32,6	31	38,8
Jätevedenpumppaamoiden määrä	39	40	40
Liittyneiden kiinteistöjen määrä	1012	1000	1028

12.3 Tilinpäätöslaskelmat

12.3.1 Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma

	TP 2024	TP 2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	135 985,46	57 291,45
Muut toimintatuotot	155 000,00	105 000,00
	290 985,46	162 291,45
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-5 005,95	-5 456,66
Palkat ja palkkiot	-4 245,61	-4 575,95
Henkilösivukulut	-760,34	-880,71
Eläkekulut	-664,82	-728,16
Muut henkilösivukulut	-95,52	-152,55
Palvelujen ostot	-15 426,21	-19 089,18
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 098,81	-1 944,07
Muut toimintakulut	0,00	-102,34
	-25 530,97	-26 592,25
Toimintakate	265 454,49	135 699,20
Vuosikate	265 454,49	135 699,20
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-211 668,37	-187 902,09
Arvonalentumiset	-2 434,26	0,00
	-214 102,63	-187 902,09
Tilikauden tulos	51 351,86	-52 202,89

12.3.2 Vesi- ja viemärlaitoksen tase

VASTAAVAA	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	893,54
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 016 166,56	3 195 947,33
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 585 497,42	895 168,21
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	171 620,71	171 620,71
	4 776 163,73	4 263 629,79
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	66 358,06	30 689,73
	66 358,06	30 689,73
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 842 521,79	4 294 319,52
VASTATTAVAA	2024	2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 435 589,31	1 435 589,31
Edell. tilikausien yli-/alijäämä	-1 288 698,25	-1 236 495,36
Tilikauden yli-/alijäämä	51 351,86	-52 202,89
	198 242,92	146 891,06
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Liittymismaksut ja muut velat	1 644 139,83	1 644 139,83
	1 644 139,83	1 644 139,83
Lyhytaikainen		
Ostovelat	13 258,05	249 915,37
Liittymismaksut ja muut velat	2 986 880,99	2 253 373,26
	3 000 139,04	2 503 288,63
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 842 521,79	4 294 319,52